

Hallen, Hössö Mellangård.

Av Ingolf Berg, Lidingö
oktober 2018

Hallen nämns i husförhörlängden på 1830-talet och är beläget på en höjd söder om Brevik och är idag den äldsta torpstugan på Hössöhalvön. Fågelvägen är det en knapp kilometer från Hagstad Norregård. När man beträder gårdsplanen stannar man i djup beundran för den betagande syn som här möter ögat. Åsnens glittrande vatten med vikar och många öar ligger nedanför stugan. Man slås även av de vedermödor som legat bakom alla stengårdsgårdar och stenhögar.

Hallen – stugan byggd 1832. Foto från 1992 men trappa utomhus till höger för loftet. Farstun är tillbyggd omkring 1990.

I kartmaterial m.m. från 1838, vid privatiseringen av häradsallmanningen, anges att "det skattelagda kronotorpet Stenvik (ska rätteligen vara Hallen) åbos av Jonas Krok¹, som inom loppet av 6 år (dvs. från år 1832) uppfört stugubyggnaden om 16 alnars längd, 10 alnar bred och 5½ aln hög av timmer som tagits på torpets ägor. Stugans tak var täckt av näver och stickor. Huset var inrett till stuga, kök och förstuga, samt ett rum på andra våningen ovanför stugurummet. Ladugården var 20 alnar lång, 8 alnar bred och 4½ aln hög, uppförd av eget virke och täckt med halmtak och intredd till fähus, fårkätte samt foder- och sädeslada.

¹ "Jonas Krok i i Stenvik (ska vara Hallen) utmärkte sig alltid med ett gott uppförande" uttalades vid privatiseringen av allmanningen 1838.

Ladugårdsbyggnaden var byggd i sten till 6 alnars längd och 3½ aln bredd. Det fanns därutöver en ängslada 7 alnar lång, 8 alnar bred och 3½ aln hög täckt med halm”.

Släktbild från Hallen - sittande från vänster Jonas² (f. 1846 och blind), Magni (oäkta son till Britta) och Britta med förklädet. Bilden tagen på 1930-talet nedanför stugan med fantastisk utsikt över Åkavik.

På 1880-talet bodde f.d. torparen, inhyses Johan Johansson (1820 - 1905) och hans hustru Elin Petersdr. (f 1811 i Skärvudde) samt barnen ogifta torparen Jonas Jonasson (1846-1937) som övertog torpet 1881 efter föräldrarna, Anna Katharina (f 1848), Peter Johan (f 1850 flyttade ut 1869), Britta Stina (f 1852) och hennes oäkta son Johan Magni (f 1881), Magnus (f 1854) och Eva Maria (f 1866). Jonas, Anna och Britta var ogifta och blev kvar på Hallen tillsammans med Johan Magni medan Eva flyttade till Krokstorp i Skatelöv. Jonas dog i Vackratorp, 91 år gammal.

1886 hade torparen Johan Jonasson att fullgöra 156 mansdagsverken och hans hustru 40 i Vevik. Därutöver betalades 10 kronor i fiskearrende vid Sundet. Arrendet uppgick till 165,50 kronor.

Torparen på Hallen hade att utföra två dagsverken per vecka i Vevik. Stugan finns fortfarande kvar och utgjorde jaktstuga för Torne Gård under många år. Den uthyrs nu som sommarstuga.

² Hans far var Johan Jonasson (1820-1905)

Stenkällaren i Hallen. Foto 2007 av Ingolf Berg.

Torpare i Hallen

- Huset uppfört år 1832 av fd. dragonen i Kalvsvik Tjugoboda, Jonas Krook f 1779 i Herråkra och Sara Jonsdr f 1781 i Verum (Kristianstad län).
- 1838 blev åboen utlöst av häradet med 144 Riksdaler Banco, vilket var den högsta ersättning som utgick för ett enskilt allmänningetorp.
- 1849 flyttar sonen Johan Jonasson³ (f 1820) o h h Elin Petersdr. (f 1821) till Hössö Mellangård, Nybygget (Hallen).
- 1871 Torparen Johan Jonasson (f 1820 i Tjugoboda, Kalvsvik, d 1905) o h h Elin Petersdr. (f 1811 i Skärvudde) tecknar ett 8-årskontrakt på torpet med J S F Stephen på Huseby. De barnen Jonas f 1846, Anna Catharina f 1848, Peter Johan f 1850, Britta Stina⁴ f 1852, Magnus f 1854 och Eva Maria f 1856.
- 1881 tar sonen Jonas Johansson (f 1846 i Gropholmen) över torpet.

³ Hans far hette Jonas Krok f 1779 i Herråkra och modern var Sara Jonsdr f 1781 i Verum (Kristianstad län). Johan föddes i Dragontorpet, Tjugoboda, Kalvsvik sn.

⁴ Hade sonen Johan Magni f 1881 utom äktenskapet.

- Syskonen Johansson (Jonas, Anna, Britta Stina (f 1852) och Eva Maria) samt Brittans oäkta son Johan Magni Johansson (f 1881) bor på torpet fram till 1940-talet.
- Jaktstuga för Torne gård
- Stugan uthyrd på 1970-talet, först till Bengt Malmgren från Agnäs samt på 2000-talet till en dansk familj.

Takfot med näver och torv.